

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA: GODIŠNJE K 60.—, POLUGOD. K 30.—, ČETVRTGO
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. K 15.— POJEDINI BR. 2 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Regent u Zagrebu.

U utorak, dne 22. o. mj. dolazi u Zagreb Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Prestolonasljednik Regent Aleksandar.

Biće to nakon mnogo stoljeća prvi predstavnik jedne dinastije, koji će biti u Zagrebu, u glavnom gradu lijepe Hrvatske, ne samo po dužnosti nego i po srcu nehinjenim oduševljenjem pozdravljen i iskrenom radošću dočekan.

I mi se Židovi ne pridružujemo dočeku visokoga gosta samo čuvstvima podaničke vjernosti i odanosti, već pozdravljamo u njemu sina onoga naroda, u ime kojega je današnji ministar predsjednik Vesnić još godine 1917. javno dao izražaja toplim simpatijama prema nastojanju židovskoga naroda i prema već tada objavljenoj odluci Velike Britanije, da se u Palestini stvori židovska narodna domaja, upoređujući sudbinu židovstva sa stoljetnim robovanjem i stradanjem srpskoga naroda u progonstvu. Pozdravljamo Kraljevića, čiji je Visoki otac prigodom posvećenja našega hrama u Beogradu, — nazvavši Židove braćom, a docnije jednom zgodom uhvativši se u kolo sa židovskim gospodjama i djevojkama — dao najljepši dokaz srpske demokratskog osjećanja i istinske jednakopravnosti, koju od vajkada uživaju naša braća u Srbiji. Radujemo se dolasku Kraljevića, čijim se ličnim poznanstvom dičio pokojni naš sumišljenik i Bargioranac Moša Amar, koji je za balkanskoga rata prvi ušao pred srpskom vojskom u Skoplje i svojom junačkom smrću pokazao svijetu, kolikim žarom ljubi Židov majku, koja ga ne smatra pastročetom. Pozdravljajući Regenta Aleksandra, mi se dubokom zahvalnošću sjećamo plemenitoga Kralja, koji je našoj braći, kad ih je izagnala varvarska Rumunjska, otvorio vrata svoje Kraljevine i time dao divan primjer srpske gostoljubivosti, čovječnosti i velikodušnosti.

Ne samo po dužnosti, ne samo osjećajima podaničke privrženosti i lojalnosti, već i po srcu pridružujemo se i mi Židovi pozdravnim poklicima, koji će 22. o. mj. zaoriti Zagrebom.

Izborni red židovskih općina.

Borba oko izborne reforme u zagrebačkoj židovskoj općini vrlo je poučna, a tiptična je za židovske prilike kod nas. Ako točnije pogledamo, opaziti ćemo i više: da razvitak ide istim smjerom i u drugim većim židovskim centrima — tako u Beču i Berlinu. Donekle je to razumljivo odatle, što svagdje istupaju u korist demokratskog izbornog reda židovsko-nacionalni elementi, koji dakako imaju prema svakom židovskom pitanju tako jasnu i ponajviše tako jedinstvenu orijentaciju, da to nužno mora dovesti do postavljanja jednakih programa po njima. Nu činjenica, da se ta borba posvuda provodi pod tako sličnim prilikama, mora se u još većoj mjeri — nego jedinstvenosti cionističkog naziranja — pripisati jednakosti mentaliteta cionističkih protivnika. U Beču su oni tom svome mentalitetu dali jasnog izražaja protokolirajući se ad hoc — obzirom na općinske izbore — pod firmom »nežidovskoga nacionalnog bloka«. Pod time treba razumjeti — to se mora na-

glasiti, jer iz samog imena još nije dovoljno jasno — udruženje Židova, koji nijesu židovski nacionalci, — inače bi naime u tu firmu spadali uopće svi nežidovi, a ovima nije — vlastite afirmacije radi — potrebno isticati svoju neistovjetnost za Židovima. U imenu su doista istaknuli i iserpili sav svoj program. On je u negaciji i to u negaciji jedne jedine činjenice: židovskog nacionalstva. Inače nikakav pozitivni radni program, nikakovi židovski religijski, konfesijski, kulturni, socijalni ili humanitarni pogledi ili ciljevi, bez jedinstva volje i metoda, da se bilo koji židovski interesi pozitivnim radom unapređuju, te ljude veže jedino zajednička mržnja protiv osvještenog nacionalnog židovstva, koje konačno ne ide nego za tim, da židov. općinu učini doista židovskom: predstavnikom sviju Židova i središtem svega židovskog rada u pojedinim mjestima.

Činjenica, da se u raznim stranama svijeta »asimilirani« Židovi, koji među sobom uopće nijesu u vezi, udružuju pod negativnom firmom »nežidovskih nacionala-

ca« upućuje nas na jednakost njihova mentaliteta, koji opet dovodi do toga, da se svagdje služe jednakim metodama. Jer im nije moguće, da pozitivnim programima židovskih nacionalaca i cionista suprotstave svoje pozitivne programe židovske, jer ih nemaju — (već ako bi se pozitivnim židovskim programom moglo nazvati pritaženo nastojanje posve malenog kruga od židovstva toliko već odmetnutih ljudi, koji bi željeli, da židovstva — njihovog osobnoga komoditeta radi — nestane), — oni se iscrpljuju u tome, da borbu prenesu na sasvim drugo polje, da joj dadu sasvim drugi pravac: borba protiv cionizma. U toj borbi služe se nečasnim metodama: iskripljuju tendencije cionizma, prešućuju i omalovažuju uspjehe cionizma, pomalo se bave i denunciranjem cionizma (»cionizam isključuje patrijotizam!«) i zastrašivanjem malodušnijih (»cionizam povećava — čak radja! — antisemitizam«; i naši poslovni interesi traže, da se ne smatramo ovdje strancima«). Osobito im je omiljelo sredstvo monopolizovati obranu interesa i prava »imućnijih« pripadnika općine, jer da cionisti »ugrožavaju« ta prava svojim demokratskim zahtjevima, po kojima bi bogataši bili izručeni na milost i nemilost pobjedničkoj masi siromašnih izbornika, pa bi ova lakomo gospodarila tuđim kesama.

Dakako da cionistima nije teško pobiti sve te argumente. Samo žale, što se moraju uvijek ponovno uvjeravati, da niti najčešće namjere, niti najjasnije činjenice, niti najjači argumenti nijesu kadri skloniti bojuvnu asimilaciju, da popusti ma i samo jedan čas prije potpunog sloma bankrotiranog sistema. Jednom ustrajnošću, koja bi doista bila vrijedna bolje stvari, asimilanti brane do zadnjega časa svoje neodržive pozicije, premda već davno prije predposljednjega časa vide svoj poraz. Imade ljudi, koji i u toj borbi vide jednu po židovstvo korisnu pojavu, živi interes za židovsku stvar. Nu to je prazna fraza. Taj živi interes postoji na strani cionista i bez te borbe, koje oni ne žele, dok na protivnoj strani toga čistoga, židovskoga interesa nema unatoč te borbe, jer njihov otpor nije diktovan težnjom, da se židovska općina što više aktivira u židovskom duhu, nego je samo diktovan težnjom, da osujeti — dokle god je moguće — pobjedu općinskog programa cionista.

Ova je borba uzaludno trošenje vremena i energije ljudi, koji pokazuju volje za rad

u židovskoj općini, a od vječnih debata i borbi ne dolaze do toga, da pozitivno rade. Način borbe »ne — nacionalnih Židova« nužno je neiskren i takav, da mora pobuditi odvratnost, da prelazi na osobno polje, da truje odnose i isključuje — što dalje to više — mogućnost ne samo kompromisa, nego upće zajedničkog rada i mora utoditi nastojanjem, da se borba u cilju što bržega završetka povede što energičnije i da svrši potpunom pobjedom ili posvemašnjim porazom jedne ili druge stranke.

U današnjemu izbornom redu zagrebačke židovske općine vidimo glavni uzrok sterilnosti zagrebačkog kahala. U promjeni toga izbornoga reda u demokratskome duhu vidimo prvi preduvjet — samo preduvjet i ništa više! — za sanaciju današnjega stanja i vidimo jedinu garanciju, da volja općinara dodje do nepatvorenog izražaja, da u predstavništvo udju zastupnici svih grupa — ako hoćete i kapitalističkih i asimilantskih. Gospoda u današnjem kahalu znadu — ta bilo je dosta debata! — naše stajalište i naše razloge. Što više, oni nam daju pravo. Prije više od godine dana, njihov je predsjednik obećao uvođenje demokratskog izbornog reda, koji da je i njegov ideal. Sada, kad je to obećanje valjalo iskusiti, on se jednostavno uklonio, a njegov zamjenik se bacio u pozu čovjeka, koji hoće da silom zaustavi prirodni razvoj događaja. Uvjerit će se, da ni najnovija promjena izbornoga reda — povišenje cenzura uz pridržanje izbornih okružja po visini poreza! neće upaliti, da će i sa današnjim izbornim redom doći — barem nastojanjem cionista — u općinu ljudi modernijih pogleda, širega srca i otvorenije ruke. A uvjerit će se također, da neiskrenost ne daje dobar temelj za javni — pa ni za židovski — rad i da će ga njegovi današnji prijatelji ostaviti na cjedilu mnogo brže, nego li su — upravo pod njegovim vodstvom — okrenuli ledja njegovomu predšastniku. (To je pravi razlog demisiji dra. Siebenschaina, jer na glasove cionista nije nikada računao.)

Ovo nekoliko mjeseci, što nas još dijeli od izbora za zagrebačku židovsku općinu, upotrijebit ćemo, da i u listu i inače uputimo članove ove općine o značenju tih izbora. Uvjereni smo, da će rezultat izbora opravdati naše stajalište, i donijeti osudu današnjega sistema, koji je Oko zagrebačkog kahala htio podići bedeme, da ne pripusti svježiji vjetar mladoga židovstva.

Židovski glasovi iz zemlje ubojice!

Židovi u Madžarskoj ne usuduju se dizati svoga glasa. Tu i tamo prebjegao je od njih koji preko granice. Usplahiren, jedva umakao smrti, traži utočišta i propitkuje se u braće, u Židova, kako bi se sklonuo ovdje. Mira, mira... za ubijene živce, nakon pretrpljena užasa... A mi, saosjećajući svu tu grozu, koju plastičkim činjenicama slikaju, da prestravljeni dršćemo od uzbuđenja i bola ljudskoga i židovskoga — mi, koji u njima nikako ne ćemo da gledamo državljane neprijateljske države, već samo braću po krvi... mi im moramo pričati o povjerenstvima za izgon stranaca, o akademčarima, koji dočekuju prebjeglice od pogroma mržnjom umjesto samilošću, o journailli, koja još nikad nije kriknula protest protiv danomičnog ubojice, obeščastitelja — ali zato protest protiv žrtava, protiv Židova, ne stideći se

biti konfidentkinjom madžarske canaille...

Dopalo nam je u ruke nekoliko brojeva cionističkog lista »Zsido Szemle«, koji izlazi u Budimpešti. Ostao je otmen i svjež, kakvi je bio i prije rata — i gdje li je Židov — kukavica?! — ostao je sebi vjeran, neslomljen u svome uvjerenju... Ko se ne sjeća židovskoga »eppur si muove« — krika pradjedova na lomači inkvizicije: »Šma Jisrael«?

»Čuj Izraele!...« Ne, od Židova u Madžarskoj ne čujemo krika. Zapeo je u grlu. Tek nekoliko bijelih mjesta u »Zsido Szemle«, koje je istr'o cenzor »hrišćanske«, »probudjene« Madžarske, svjedoči, da je pokušao viknuti, ali mu ne dadeše. I kao uvijek u doba nesreće traži ideale vječnoga naroda, u koje je madžarski Židov sumnjao više no ikoli... dok nije stao umirati. Židovi umiru tamo, bježe i lutaju besciljno, ali židovstvo oživljuje. Nekoliko bijelih mjesta, što ih je istr'o cenzor, više u svijet groznu optužbu ljudi, koji su nada sve ljubili svoju otadžbinu u sreći njenoj i u nesreći svojoj, i ljubiti će je i dalje, pateći i umirući. Odbjegavaju židovstvo kukavelji, ali drugi počinju jače osjećati židovstvo, što ga nose u sebi: svoju golemu nesreću — i svoje vječno utočište...

Ni riječi ne pišu o sebi Židovi Madžarske u svome listu. Govore o braći, koja mogu da grade budućnost svoga naroda, jer žive u širokogrudnome, kulturnome svijetu. Pričaju o idealima cioniskim, o američkim Židovima, koji — sinovi slobodne države — dolaze u Budimpeštu u pomoć braći. Mi, što smo sretniji od njih, doživljujemo, kako iz sanja biva zbiljnost. Njima će se — danas — činiti sanjom, dalekom, dalekom, što se zbiva u židovskome narodu izvan »probudjene Madžarske«, što se zbiva sa židovskim narodom, San Remo! Njima će se još učiniti mitskim Mesijom, što je postalo diplomatskom odlukom... Ali iz bola, što ga proživljuju, radjaju se pozitivne, čiste spoznaje. Spoznat će, da su ideali rodjene krvi u mijeni spoljašnjeg bivanja jedine vječne činjenice... Da su duševna domađa, iz koje ih nemože protjerati nikoje povjerenstvo za izgon stranaca, i nikoji numerus clausus ne može da joj zatvori vrata...

Iz židovskog svijeta.

Izbori za bogoštovnu općinu u Beču. Židovska bogoštovna općina u Beču, kojoj su stajali na čelu izraziti asimilantne uz neznatnu židovsko-nacionalnu manjinu, dovedena je nesposobnošću i nehajem prvih gotovo na rub propasti. U životu se te općine već dulje vremena osjećala teška kriza. Iz dana u dan se sve više pogoršavalo stanje općinskih finansija, prilike u školstvu su postajale sve to nesnosnije tako da nije toj velikoj židovskoj općini bio prišteden ni škandal štrajka židovskih vjeroučitelja, čak je u zadnje vrijeme morala Rothschildova bolnica zatvoriti svoja vrata siromašnim židovskim bolesnicima — ukratko, u svakoj su građi općinskog života vladale takove prilike, koje su prijetile debaklom svega židovskog života. Uza sve to asimilanti nijesu pokazivali ni malo volje, da napuste općinsko kormilo, koje su grčevito držali u svojim rukama. Premda je valjanost mandata sadašnjeg općinskog predstojništva već davno bila prestala, nesposobno vodstvo nije htjelo da raspiše novih izbora, bojeći

se, da će kod ovih doživjeti siguran poraz i zasluženu osudu sa strane svjesnih izbornika. Cionistički općinski zastupnici su međutim neprestano radili oko toga, da prisile predstojništvo na raspis novih izbora, i nijesu mirovali, dok im napokon na sjednici od 14. maja nije pošlo za rukom, da snagom argumenata predobiju za svoj zahtjev i jedan dio necionista. I tako bi toga dana zaključeno, da se raspišu novi izbori za 27. juna t. g. — Sada se nakon mnogo godina nalazi opet bečko židovstvo pred izborima u bogoštovnu općinu. Suvišno je isticati, od kolikog su značaja ti izbori naročito u ovim istorijskim danima i koliko ovisi daljnji razvitak toga velikoga židovskoga centra i budućnost bečkog Židovstva o rezultatu predstojećih općinskih izbora. Stoga se i razvila u Beču neobično živahna izborna kampanja, naročito sa strane židovskih nacionalaca, koji dnevno drže javne izborne agitacione skupštine. Dok nacionalci otvoreno iznose i obrazlažu svoj savremeni program za rad židovske općine uz povlađivanje javnih brojno posjećenih skupština, dotle se njihovi protivnici, koji uopšte nemaju pozitivnog programa, što se vidi iz njihovoga imena »nenacionalci«, kukavički povlače po zatvorenim konventiklima, kamo mogu doći samo pozvami, te se ograničuju na zakulisnu nepoštenu agitaciju. Židovski nacionalci idu s pouzdanjem u susret 27. juna. Rezultat izbora javiti ćemo u narednom broju.

Madžarski mamutluk nakon otkrića engleskih delegata. Kako je već poznato, dovršila je svoj posao i vratila se u Englesku komisija, koju je englesko radništvo odaslalo u Madžarsku, da istraži na licu mjesta, jesu li istinite grozne vijesti o bijelom teroru. »Daily News« od 7. o. m. objelodanjuje izvješće o događajima u Hortyjevoj Madžarskoj. Taj izvještaj pruža užasnu sliku prenatpanih hapsana, protuhigijenskih prilika u njima i zvjerskih tjelesnih kazna, koje su uvedene protiv nevinih žrtava bijesnih oficirskih banda. Nadalje se govori o mnogim neopravdanim smrtnim osudama raznih sudova i sličnim slučajevima, sve same stvari, kod kojih se ne može svaliti odgovornost na brahijalnu silu. Oblasti nose sukrivnju za događaje u Madžarskoj. Svi navedeni detalji o pojedinim umorstvima i masakrima daju sliku jednog sistema nevjerojatih grozota. U izvještaju se iznose mnoga imena žrtava kao i tačni podaci o slučajevima nemilosrdnog zlostavljanja u stanovima, na ulici i u hapsanama, nečovječnog mučenja uhapšenika gladu, šibanja golih žrtava, silovanja i sličnih zvjerstava. Pri kraju se veli: Mi smo došli do uvjerenja, da u Madžarskoj postoji bijeli teror. Vlada nije kadra, da taj teror kontroliše, a mnoga njezina djela imadu takav karakter, da zaista zaslužuju naziv terora. Taj teror nije po svom postanku antisemitski, već antikomunistički, ali većina njegovih žrtava su Židovi.

Ta otkrića engleske radničke istražne komisije kao i najavljen bojkot međunarodnog radništva napokon su potakli nekoje odgovorne ličnosti u Madžarskoj na razmišljanje o opasnosti i štetnim posljedicama protužidovskih i protutadničkih izgreda, koje su dosada šutke trpjeli, a koji su sada zauzeli takove dimenzije, te postaju pogibeljni i po samu vladu. Sada se

u parlamentu i sa najviših mjesta dižu optužbe protiv oficirskih banda, kako bi se sva krivnja svalila na ove. Tako govori o tome i izvještaj o tajnoj sjednici, koja je održana u prošlu subotu u mađarskoj narodnoj skupštini, gdje su svi govornici naglasili neodrživost sadašnjih prilika u Mađarskoj. Naročito se oborio grof Albert Apponyi riječima najdubljeg gnjušanja na izgredne, umorstva i pljačkanja oficirskih detašmana, brahijalne sile i društva »probudjenih Mađara«, te je tražio najstrože mjere, kako bi se uspostavio pravni poredak u zemlji. On je također žestoko napao i one političke avanturiste, koji iza kulisa upravljaju manipulacijama rulje, te u interesu svojih sebičnih ciljeva poduzimaju sve i sva, da spriječe uspostavu reda. Konačno je izjavio grof Apponyi, da će se on, ako ne prestanu izgredni brahijalne sile i »probudjenih Mađara« kao i podzemno rovanjenje političkih avanturista, obratiti svim narodima svijeta jednim proglašom, u kome će dati izjavu, da niti njegovim politički prijatelji niti zvanična lica javnoga života nemaju ništa zajedničkog s tim osobama i njihovim djelima, šta više, da se oni naprotiv sa gnjušanjem odvrću od njih. — Iza Apponyia su još drugi govornici tražili raspust oficirskih detašmana i brahijalne sile. Vlada izjavljuje, da će u tom pravcu poduzeti najenergičnije mjere.

Mađarski strah pred bojkotom. Kako nam saopštava jedan naš znanac iz Budimpešte, silno je tamo djelovala vijest o bojkotnom pokretu Internacionale u znak protesta protiv bijelog terora. U svim je krugovima zavladao velika bojazan pred tim pokretom organizovanih radnika svih prosvjećenih zemalja. Hortijeveci kao da uviđaju, koliku opasnost nosi u sebi taj međunarodni bojkot, koji je kadar ne samo da svrati pažnju vaskolikog svijeta na crna nedjela bijelih mađarskih terorista, nego da i na privrednom polju urodi veoma štetnim posljedicama. Sada se tek na prijetnju međunarodnog radništva počinju da bude »novoprobudjeni« Mađari. Protiv oficirskih banda brahijalne sile, protiv zuluma Hejjasa, Pronayia, Osztenturga i drugova već se osjeća u svim krugovima jaka reakcija, pa se uslijed toga u zadnje vrijeme počinje znatno mijenjati kurz. Samo se po sebi razumije, da će poboljšanje opštih prilika u Mađarskoj djelovati povoljno i na položaj Židova, koji su pod bijelim terorom imali najviše da trpe.

Knez primas Csernoch k slučaju Löw. Na intervenciju centralnog ureda »Agudas Jisrael« u Zürichu, kod ugarskoga kneza primasa kardinala Dr. Csernocha radi židovskih progona, a osobito radi afere Löw dobio je predsjednik toga ureda Dr. T. Lewenstein slijedeću brzojavku: Što se tiče nadrabina u Segedinu dra. Immuela Löwa uslijedila je objektivna istraga i spriječeno je svako nasilje. Uvjeravam vas, da mađarska vlada svaku nepravdu najenergičnije proganja i da osobito cijeni religijska čuvstva i podaničke kreposti i kod Židova.

Budimpešta. Mađarsko-židovski kulturni dom otvorio je dvije radionice za djevojke, da se uče u važnim ručnim radovima. Budimpeštanski veleindustrijalac Akusius Horvat predao je za ovu stvar 50.000 K i pribavio stolove, stolice, i okvire za vezenje, a kani kasnije svotu povećati

na 100.000 K. U tim će se kurzevima upućivati židovske djevojke i žene, u vezenju madeira-čilima i gobelina. Ima izgleda, da će se doskora moći broj tih radiona povećati za još četiri nove, koje će se baviti kućnom industrijom. U ovim kurzevima, koji polažu važnost i na religiozni odgoj, upućuju se učesnici osim u stručne poslove takodjer u risanje, poznavanje robe, kao i u trgovačku i obrtnu struku.

Izbori u Sedmogradskoj. Židovski Narodni Savez u Sedmogradskoj zaključio je svojevremeno, da će kod izbora za rumunjska zakonodavna tijela učestvovati samo uz točno označene uvjete i pretpostavke. Ti su uvjeti bili sasvim skromni. Židovski nacionalci nijesu tražili možda sigurne mandate, nego jednostavno prave izbore, kakvi su uobičajeni u svakoj demokratskoj državi, te kojima se svakoj partijskoj grupi daje mogućnost, da pred forumom narodnog zastupstva digne svoj glas da izražaja svojim željama. Oni su htjeli, da manjina ne bude prignječena od većine. No rumunjska se vlada nije pokazala voljom, da ispuni ma i skromne želje. Najelementarniji, neminovni temeljni uslov pravednih izbora, proporc. došao je do uporabe gotovo u čitavoj zemlji, samo ne u Sedmogradskoj, gdje bi njegova opravdanost bila najnepobitnija. Daljnji, isto tako prirodni zahtjev židovskih nacionalaca odnosio se na pravedan sastav izbornih listina, koji bi bio odraz faktičnih prilika u zemlji. Ni toj želji se nije udovoljilo. Pokazalo se, da više od polovice židovskih izbornika nije bilo uneseno u listine. Čak nije priznata niti neograničena, pred svakim terorom osigurana sloboda štampe i sastajanja, bez koje se ne mogu ni zamisliti novi, nepatvoreni izbori. Iz svih tih razloga zaključio je uoči izbora Žid. Nar. Savez, da se Židovi u Sedmogradskoj imaju suštegnuti od glasovanja.

Židovski kongres u Americi. 30. maja otvorio je Julian Mack prvu sjednicu židovskog kongresa u Filadelfiji. Prijem sa strane filadelfijskog gradjanstva bio je vanredno srdačan. Po nalogu načelnika grada vijala se za vrijeme zasjedanja židovskog kongresa židovska zastava na vijecnici. Sve su židovske kuće bile ukrašene cvijećem i zastavama. Sam je gradonačelnik osobno pozdravio kongres. — Sazivači kongresa imali su u glavnom tu namjeru, da prema želji većine delegata proglašaju kongres permanentnim. Inače su još na dnevnom redu bili referati sekretarijata i izvještaji delegata na konferenciji mira. Drugi dan zasjedanja usprkos protivnog stanovišta jedne manjine, koja iz formalnih razloga nije bila zato, da kongres postane permanentnim, bi usvojen predlog Rottenberga, Bubluka i Edlina, prema kome se kongres proglašuje permanentnom ustanovom za čuvanje prava Židova u galutu, a u prvom redu u istočnoj Evropi. Izabran je privremeni odbor za propagandu i za pripremanje novih izbora. Taj odbor ima takodjer da stoji u vezi s komitejom židovskih delegacija kod konferencije mira i da odašalje svoje delegate na svjetsku pomoćnu konferenciju. Za predsjednika je izabran Nathan Straus.

Velika akcija Židova u Newyorku za siromašnu braću u Evropi. (Priv. dopis »Židova«.) Newyork, 4. svibnja 1920. Dne 3. o. mj. započela je akcija ovdašnjih Židova za osnutak fonda, koji će imati zadaću, da

ublažuje bijedu židovskog pučanstva u srednjoj i istočnoj Evropi. Više no 1400 radenika sakupilo se na večer u svratištu »Biltmore«, da prime zadnje upute za ovaj veliki »Drive«, kojim kane da sakupe svotu od 7,500,000 dolara u navedenu svrhu. U svratištu dočekala ih je večera, koja se sastojala od jednog komadića crnog ratnog kruha i limene posudice s tankom juhom, da im se stvarno predoči, kako i od šta mora da živi pučanstvo onih krajeva.

Današnji dan, 4. svibnja, posvećen je palima u ratu. Cio židovski — istočni — dio grada dekoriran je crnim barjacima, a u sinagogama mole se osobite molitve. Osim toga sakuplja se posvuda škrabicama novac, a i rubenina, oprave i živežne namirnice. U svim školama istočnog dijela grada održana je spomen-svečanost, po svim newyorškim dućanima, tvornicama, postavile su gospodje i gospodjice svoje žare 500 mladih djevojaka u kostimima sakupljaju milodare po svim kazalištima i kinematografima; gradom prolazi povorka židovskih ratnih veterana, a na večer stavlja se u svim kazalištima apel na općinstvo za potporu pri ostvivanju fonda za one, koji su u nuždi i bijedi.

Po svim newyorškim ulicama prilijepljeni su veoma ukusno izradjeni plakati za taj »Drive«.

Sva ovdašnja židovska ženska društva natječu se, koje će doći na bolju misao, kako bi se što veći iznos sakupio; priređuju se vrtno i plesne zabave, koncerti, predstave itd. Do danas sakupljeno je već oko 1,500,000 dolara. Ova akcija potrajati će do 9. svibnja t. g., pa se očekuje najbolji uspjeh.

Frida Podvinec.

Herbert Samuel — engleski vitez. London, 14. juna. Jučer je kralj primio u audijenciju vrhovnog komesara za Palestinu Herberta Samuela. Kralj je tom prilikom postavio Samuela u red engleskih vitezo-va, te mu uručio insignija velikog krsta britskog viteškog ordena.

Grčka. »Agence d'Athenes« javlja: Ministar vjera iznio je u komori projekt, po kojem se židovska općina u Solunu oficijelno priznaje prvim židovskim autoritetom, te se njoj potvrđuju sva religijska i školska prava, koja imadu Židovi Grčke. Subota se proglašuje slobodnim danom za Židove.

»Association Crétoise«, kojoj predsjedava general Zymbrahallis, poslala je predsjedniku židovske općine u Solunu prigodnom zaključka glede židovske narodne domaje u Palestini — toplu brzojavku.

Naknada štete za židovske pogrobelce sa strane grčke vlade. Grčka je vlada u ime naknade štete votirala iznos od 20 milijuna drachmi za obnovu židovske četvrti u Solunu, koja je godine 1917. nastradala uslijed požara.

Uapšenje cionista u Moskvi. 75 delegata cionističke konferencije, održane u Moskvi u aprilu uapšeno je pod objedom, da su u vezi s vladama alijiranih država.

»Jewish Journal of Commerce«, a bilingual Organ devoted to the interests of Manufacturers, Exporters, Importers and Agents.

Primili smo 1. broj ovog mjesečnika, koji izlazi u engleskom i židovskom jeziku (adresa 3, Granville Chambers, Bury Street, London W. C. 1, cijena 6 d. po broju). Svrha je listu »učvršćivanje trgovač-

kih i industrijskih mogućnosti u Palestini. Sad, kad je San Remo zaključio, da će se izgraditi židov narodna domaja u Palestini, može se očekivati nagli razvitak trgovačkih veza između Palestine i diaspore. Sad, ljudi će uznatsojati, da Židovima u istočnim zemljama privede pripomoćna vrela iz zapadnih zemalja, naročito iz Velike Britanije i obratno, i svratiti pažnju britskih industrijalaca i izvozničara na prednosti razvitka ekonomskog saobraćaja s istočnim zemljama po židovskim trgovcima, koji ondje igraju važnu ulogu, što se dojak nije u potpunoj mjeri uvažavalo. Jedina su svrha lista trgovački interesi, pa ne će učestvovati u političkim pitanjima.

Prvi je broj popraćen pozdravom dra. Maksa Nordana, koji naglašava potrebu i važnost takova organa.

Iz Palestine.

Zvanična potvrda imenovanja Herberta Samuela. Prema jednoj vijesti iz Londona izjavio je Lloyd George na upit majora Ormsbya Gorea glede imenovanja Herberta Samuela vrhovnim upraviteljom Palestine slijedeće: »Herbert Samuel će biti poglavica uprave u Palestini, te će u tom svojstvu biti odgovoran neposredno engleskoj vladi. Dan, kada će Samuel preuzeti palestinsku upravu, obznanice se nasukoro.« Prema istoj vijesti će general Deedes pratiti Samuela u Palestinu.

Medjutim se iz jedne novije vijesti, koju donosi »Zionist Bulletin« (London), razabire, da je odlazak Herberta Samuela određen za 21. t. mj., pa bi se prema tome obistinila prijašnja vijest, da će Samuel 1. jula preuzeti upravu Palestine. Pred odlaskom Herberta Samuela prirediti će 15. o. mj. cionistička eksekutiva u počast njegovu diner u Royal Pallace hotelu.

Otpust načelnika u Jeruzalimu. Dosađajne gradsko vijeće u Jeruzalimu raspustio je vojnički guverner Jeruzalima ovim proglasom:

Kako je gradsko vijeće po meni provizorno imenovano 10. januara 1918. i kako su od toga časa prošle dvije godine, a još nije došlo podeseo vrijeme za izbore, to ja naredjujem, da se sadašnje gradsko vijeće raspusti i postavljam na njegovo mjesto niže spomenutu gospodu za razdoblje od dvije godine odnosno dotle, dok se ne održe izbori: Ragheb bej Našasibi, Jakob Faraj, David Yellin, Josip Albin a, dr. Isak Levi.

Gospoda Yellin i Faraj imenuju se zamjenicima predsjednika grada.

Dojako je bio načelnik Kasim bej Alhuseini, protiv kojega je vijeće jeruzalimskih Židova radi njegova učešća u anticionističkim demonstracijama oštro protestovalo. On se odrekao, a na njegovo je mjesto postavljen Dim Al Halili. Sadašnje vijeće sastoji od po dva Židova, muslimana i hrišćana. Kako Yellin sada boravi u Engleskoj, to dr. Levi ima dva glasa. U svojoj poslanici od 13. maja na novo vijeće istakao je vojnički guverner, da jevrejski jezik mora da zauzima isto mjesto kao arapski. U novom budžetu predviđen je zasebni jevrejski sekretar.

Palestina za geula-fond (obnovni fond). Dne 5. juna počela je u Jeruzalimu nedjelja geulle. Sakupilo se preko 2000 funti u novcu i dragocijenostima. Do 7. juna sakupile su se ove svote: Jafa 34.000, Hajfa

7000, Petah Tikva 7000, Rišon le Cijon 6000, Tiberias 200, kolonija donje Galileje 8000, židovski bataljun 1000, članovi obranbenog korpa (u tamnici) 150, ukupno 65.350 funti sterlinga.

Istraga o pogromima u Jerušalajimu. Kako se javlja iz Palestine, dovršeno je pred komisijom preslušavanje o jerušalajimskim pogromima. General Bols je iskazao uz isključenje javnosti. Iz svjedočanstva jerušalajimskog vojnog komandanta, koji je iskazao pod prisegom, razabire se, da je temeljna optužba protiv Jabotinskoga radi osnutka samoobraničke čete (haganah). Njemu kao komandantu Jerušalajima da je takav osnutak posve nepoznat. Organizovanje židovske samoobrane prije izgređa u Jerušalajimu nije uslijedilo niti legalnim niti ilegalnim putem.

Stanje Jabotinskog i drugova. Prema vijestima, koje su stigle u Jerušalim nalaze se Jabotinsky i drugovi u tvrdjavi Akka u deprimiranom stanju. Na temelju te neugodne vijesti sazvana je javna skupština u Jerušalajimu, pa je tu zaključeno, da se smjesta odašalje u Akku deputacija, u koju su izabrani Mejhes, Eliašar i Jermans, sa zadaćom, da se raspitaju za stanje uhapšenika i da ovima izruče pozdrave i izraz simpatija jerušalajimskih Židova.

Jabotinsky će biti pušten na slobodu. Iz Varšave se javlja, da tamošnji cionistički dnevnik »Naješ fun Hajnt« donosi vijest, koju da je dobio iz vjerodostojnog londonskog vrela, a prema kojoj će pregovori, koji se vode s engleskom vladom u stvari uhapšenja Jabotinskog i njegovih drugova, biti doskora dovršeni s povoljnim rezultatom. Jabotinsky i njegovi drugovi imali bi se za sada na poštenu riječ pustiti iz zatvora. Zatim će naročito suditište

Napadaj na Maraš. 1. maja navalilo je 15 beduina na koloniju Maraš blizu Zihron Jakoba. Pljačkaši su provalili u kuću Benjamina Krupnika, oteli mu svu svojčinu, zajedno s 50 funti sterlinga. Krupnik je podlegao ranama; ranjen je i kolonista Reuben Cohen. U ponoći stiglo je vojništvo u Zihron Jakob, a jedan dio odaslan je u Maraš. Vojnički guverner izrazio je svoje saučešće te je obećao, da će održati red.

Napadaj je bio i u blizini Jerihona i Hajfe.

Obrana palestiniških granica. »Palestine«, organ britskog palestinskog komiteta, koji izlazi u Londonu, bavi se u jednom članku prilikama na palestinskoj granici, pa dolazi do zaključka, da se taj kraj odmah u početku mora kolonizovati samo prvotrazrednim ljudskim materijalom, koji se može naći i među palestinskim kao i među Židovima diaspore. To bi s jedne strane znatno olakšalo vojni teret Engleske, s druge strane opet ne može biti sumnje, da će ti ljudi biti pripravnici, da preuzmu zadaću samoobrane.

Odlikovanje kapetana Alekse Aaronsohna. Captain Aleks Aaronsohn, brat pokojnog Arona Aaronsohna odlikovan je po engleskom kralju osobno u Buckingham Pallace ordenom za odlične službe (distinguished service order) za svoju smionost u prelazanju kroz neprijateljsku liniju i pribavljanju važnih obavijesti za vrijeme rata u Palestini.

Agrikulturna izložba u Palestini. Londonski židovski dopisni ured dobio je iz

Hajfe vijest, da je na inicijativu vojnog guvernera aranžirana ondje izložba agrikulturnih produkata. Arabi su bili isprva otklonili sudjelovanje, da na taj način demonstriraju protiv zaključaka u San Remu, međutim su oni ipak promijenili svoju odluku, te su poslali na izložbu i svoje proizvode. 80% svih podijeljenih premija otpalo je na židovske proizvođače. — Također i kod konjskih trka između židovskih i arapskih konja odnijeli su Židovi pobjedu.

Smrt arapskog prijatelja Židova. Umro je Mafalah al Salth, arapski poglavica u Sabatu blizu Zihron Jakoba. Bio je prijatelj Židova i mnogo je doprinio za uzdržavanje dobrih odnosa između njih i njihovih susjeda.

Umro je i rabi Mordehaj Twarski (reb Motele) u 90. godini. Ranili su ga Arabi za vrijeme nemira.

Poalecionistička komisija u Palestini. Židovskoj novinskoj centrali Zürich javlja se iz Palestine: Kod dogovora svjetskog saveza Poale-Cijona u Stockholmu izabrana i zastupnicima većih poalecionističkih saveza proširena komisija, koja radi od početka januara u Palestini, svršila je već najvažniji dio svoje zadaće.

Članovi odbora za trgovinu i industriju Dr. Nahman Syrkin, Prof. Ch. Fineman, A. Rewutsky i E. Blumenfeld posjetili su Jerušalajim, Hebron, Jaffu, Haifu, Tiberias i Safed, gdje su držali dogovore sa zastupnicima radništva, kooperativa i mnogih trgovačkih ustanova, te su sakupili statistički materijal o stanju gospodarstvenom, razvoju gradskog stanovništva i pregovarali sa zvaničnim osobama o izgledima industrije i trgovine. Članovi zemljoradničkog odbora N. Rafalies, S. Roubaschon, Dr. N. Sirkin i Natan posjetili su dorada kolonije Rišon le Cijon, Petah Tikvah, Beer Jakob, En Ganim, Hedera, Sichron-Jakob, Melhamie, Poria, Jemma, Bet Dagan, Micepe, Jessod Hamaalah, Mišmar Hajarden i Roš Pinah i radničke Kovucot Ben Šemen, Nahlath Jehuda, Gan Šemuel, Kerkur Schmu, Tira, Mehwaja, Tel Adass, Daganja I, Daganja II, Kineret, Migdai, Machmajim, Birja, Ajellet Hašachar, Tel Chai, Kfar Gileadi i jemenitska sela Nachliel, Machne Jehuda, Machne Jehossef, te skupili potpuni statistički materijal, koji se odnosi na cijeli povjesni, gospodarstveni i kulturni razvoj kolonija ahuzota, jemenitskih sela i radničkih naseobina.

Pozdrav židovskih radnika u Palestini engleskim radnicima. Dne 1. maja otposlala je židovska radnička organizacija Ahdut Haavoda na britsku radničku partiju ovaj telegram: Židovski radnici sakupljeni u velikoj skupštini u povodu 1. maja šalju pozdrave svojim drugovima u britskoj radničkoj partiji te im izrazju svoju zahvalu na potpori danoj za ostvarenje židovske narodne domaje u Palestini. Zahtijevaju, da se Palestina odmah otvori nespriječenom useljavanju Židova.

Pismo iz Palestine. »Židovska novinska Centrala Zürich« donosi ovaj izvadak iz jednog pisma, koje je poslao jedan švicarski Židov iz Palestine: Mi sada putujemo po svetof zemlji i tražimo mjesto, gdje ćemo se naseliti. Ne mogu Vam opisati, kako je divno lijepa naša sveta zemlja, kako je na me djelovao sam pogled na malijski lučki grad Jaffu, gdje se moje oko više nego u prirodnim

epotama s ponosom naslađivalo na kra-
 om Tel-avivu, podignatom židovskim tru-
 om i radom. Posjetili smo sve židovske
 kolonije. Koje li radosti čuti svukuda go-
 oriti svetim jezikom! Prekrasna je ži-
 ovska kolonija Petah tikva, gdje rastu
 najbolje naranče na svijetu. Dokle oko
 že, steru se bašte naranča i limunova,
 oćnjaci badema i maslinici, blagoslov-
 ana polja sa raznim usjevima, i sve je to
 ad židovskih ruku, tek od nazad 40 godi-
 a iznamljeno, iz tla, koje je stoljećima
 žalo neobrađeno. Izgleda kao priča:
 Palestina je ukleta, začasna kraljevna,
 oja je stoljećima spavala dubokim snom,
 židovski je narod kraljević, koji se kroz
 nje galuta mora da probije do nje, pa će
 ma samo u doticaju s njime da se probudi
 a nov život. Stoga bi morali čim prije
 oći ovamo stotine tisuća Židova, da do-
 ada zapuštenu i opustošenu zemlju učine
 onjim kulturnim i gospodarstvenim cen-
 rumom, jer arapski felah, koji je bez ikak-
 ve inicijative i kulturnostvaralačke sna-
 ge, ne će nikada postati kolonizator te
 emlje velike budućnosti. Idi i reci
 Židovima u Švicarskoj, da se naša sveta
 zemlja može u mnogočem da takmi sa
 prirodnim ljepotama Švicarske, samo —
 gdje je tamo drveće, tu su hridi, svakako
 bogate metalima, — dok tamo cvjeta vi-
 soko razvijena industrija, dok Vam tamo
 bogata trgovina pruža široke mogućnosti
 rada, stojimo mi ovdje tek na primitiv-
 nom početku svega toga. Upravo bi švi-
 carski Židovi, koji su uslijed rata najma-
 nje stradali, morali biti najpozvaniji, da
 za svetu zemlju doprinesu najveće mate-
 rijalne žrtve. Židovi, koji su toliko do-
 prinijeli razvitku St. Gallenske industrije
 vezova i čipaka, ciriške i bazelske indu-
 strije svile, te industrije satova u zapad-
 noj Švicarskoj, ukazali bi u narodnogo-
 spodarskom pogledu veliku uslugu koli
 Palestini toli i Švicarskoj, ako bi pomogli
 organizovati izvoz Švicarske prema Ori-
 entu koji imade jaku valutu, te ako bi
 taj izvoz uputili preko Palestine. U tu bi
 svrhu trebali odaslati naročitu stručnjačku
 komisiju, da se u Palestini uspostave po-
 družnice njihovih fabrika i eksportnih
 firmi.

Trgovina u Palestini u martu 1920.

Brojke za mart pokazuju znatan porast
 uvoza. Uvezlo se robe u vrijednosti od
 629.711 engl. funti, za 340.359 funti više
 no u februaru, a izvezlo u vrijednosti od
 124.961, za 22.745 funti više no u februaru.

Izvezlo se namadza za 55.753 (plus za
 17.410), badema za 15.815 (plus za 15.815),
 oraha za 9530 (plus za 9530), vina za 4104
 (minus za 4656), sapuna za 11.482 (plus
 za 3380) funti sterlinga. — Uvezlo se naj-
 više robe iz Egipta (86.290 f. st.), zatim iz
 Veliki Britanije (19.992), Francuske
 (4520), Italije (810) i Ujedinjenih država
 (392 funti sterlinga).

U prvoj četvrti 1920. pristala su u lu-
 kama Jafa, Hajfa i Akra ukupno 142 broda
 sa tonažom od 153.032 i 189 jedrenjača
 s tonažom od 1685. Najviše brodova (56 sa
 57.991 tona) je engleske narodnosti, zatim
 dolaze italijanski (33 broda sa 36.420 tona).

Iz palestinskog novinstva. »Nesreća u
 Galileji.« Pod ovim natpisom piše Dr.
 Mibašan u »Haarecu« od 18 maja uvod-
 nik o muslimanskim izgedima protiv
 kršćana u francuskom okupacionom po-
 dručju, gdje je spaljeno čitavo selo i ubi-

jeno na stotine ljudi. Nadalje, ukazuje na
 prilike u Siriji, koje tamo vladaju otkako
 je sirski kongres proglasio nezavisnost, i
 na pasivnost vojnih oblasti. Kršćani su se
 i muslimani udružili protiv »cijonističke
 opasnosti«, a u isto vrijeme navaljuju
 muslimani na kršćanske naseobine i ubijaju
 kršćane; a cijonistički Židovi, ti opasni lju-
 di, povezuju rane i pritiču u pomoć ra-
 njenima i opljačkanim. Dr. Mibašan za-
 vršava svoj uvodnik ovim riječima: »U
 našim očima nijesu ni ti kršćani ni mu-
 slimani neprijatelji, budući da mi, teško
 iskušani narod, hoćemo da živimo u miru
 sa svim stanovnicima zemlje. Arapska bi
 štampa bolje uradila, kad bi, umjesto da
 Arape podbada protiv nas, svoje sapleme-
 nike podučila, da ne proljevaju nedužne
 krvi i da ne ruše mira u zemlji.«

»Strpljenje.« Pod ovim natpisom piše
 »Haarec« u jednom drugom broju o poti-
 štenosti, koja vlada u zemlji nakon protu-
 židovskih događaja, pa ističe na suprot-
 ovoj velike uspjehe cijonističke politik.
 »Naš se narod uvijek pokazivao strplji-
 vim, pa se moramo i sada sabrati u strplji-
 vosti, da ne pometemo rad naših voda. Mo-
 ramo da usćuvamo nacionalnu disciplinu,
 te im ne smijemo bacati klipove pod noge.
 Hoćemo da zadržimo u sjećanju pretrplje-
 nu kušnju, ne ćemo da zaboravimo svoje
 boli — i unatoč tome: »Strpljivosti!«

»Otvorena riječ« je naslov uvodnika od
 20. maja, u kome se govori o osudi protiv
 Jabotinskoga i drugova i o zvaničnom
 saopštenju, gdje se veli, da »se mora sta-
 turirati zastrašujući egzempel«. Pisac član-
 ka A. M. Borohov se obara protiv toga, da
 se posjedovanje oružja žigoše kao zločin,
 ako to oružje služi zato, da se brani život
 vlastite braće od ubojstva i pljačke. Za-
 htijeva pravednost i bezodvlačnu reviziju
 procesa.

»Doar Hajom« od 9. maja donasa pod
 naslovom »Godišnjica« članak urednika A.
 Saphira, koji prikazuje kao aktivni sudio-
 nik junačku borbu onih 1000 židovskih do-
 brovoljaca kod Arrasa na 9. maja 1915.,
 koji su bili razdijeljeni medju pukovnije
 stranačke legije, jer im nije bilo dozvolje-
 no, da sačinjavaju posebnu pukovnicu pod
 plavobijelom zastavom.

Od 4000 vojnika, koji su onda sa uspjehom
 jurisali bilo je 1000 Židova, koji
 su pjevanjem »Hatikve« i »Seu Nes-Cijon-
 nah« išli na juriš. Njihov uspjeh nadmašio
 je očekivanje francuskih vojskovođa. Kod
 juriša palo je pet šestina žid. dobrovoljaca.
 Saphir nadovezujući nato kaže, da nema
 dvojbe, da će se Millerand, koji je onda bio
 ratni ministar, prigodom pregovaranja o
 palestinskim granicama sjetiti prolivene ži-
 dovske krvi za Francusku i da će morati da
 kaže: »mi imademo, da židovskom narodu
 platimo naš dug«. Ima nade, da će Mille-
 rand takodjer uvidjeti, da granice Palestine
 mogu biti samo takove, da ne će priječiti
 razvoj i procvat zemlje.

Ponovno izlaženje »Hašiloaha«. U Je-
 rušalajimu je nakon dužjeg prekida počeo
 opet izlaziti pod redakcijom Dra. Klaus-
 nera najstariji hebrejski mjesečnik »Hašilo-
 ah«. Prva sveska obhvata 100 stranica,
 a sadržaje medu inim članke od Černihov-
 skog, Rabinovića, Sagorodskog, Klausnera,
 Idelsona, Koplevića, Almahliaha i drugih.
 »Hašiloah«, koji već 30 godina upuću
 je židovsku čitalačku publiku u novohe-
 brejsku kulturu i literaturu, sigurno će
 opet naći mnogo čitalaca, naročito sada

kada je redakcija prenesena u Erec-Jisrael.
 Adresa je: »Hašiloah« Jerušalajim P. O.
 B. 273.

**Židovi podupiru žrtve navale na hri-
 šćane.** Bjegunci iz hrišćanskog sela Ain
 Abel u francuskoj zoni, udaljenog od Sa-
 fedu 4 sata hoda, primila je židovska op-
 čina i dala im privremeno utočište u siro-
 tištu. Idućih dana počeli su neki hrišćani
 skupljati za bjegunce — »da oslobode svo-
 je istovjerece iz ruku Židova!« Židovska op-
 čina u Hajfi votirala je 50 funti sterlinga
 za žrtve progona hrišćana. U Ain Abelu
 poginulo je 85, a ranjeno 250 hrišćana.

Iz Jugoslavije.

**Iz sjednice zagrebačkog općinskog vi-
 jeća.** Nakon demisije predsjednika bogo-
 štovne općine zaključilo je predstojništvo,
 da će i ono demisionirati, te izradiv prije
 izbornu reformu raspisati koncem ove go-
 dine nove izbore. I bi sazvana sjednica s
 dnevnim redom: izborna reforma. Ali
 umjesto izborne reforme predložilo je pred-
 stojništvo tek promjenu granica dosadaš-
 njega cenzusa. Sistem dakle ostaje isti. O
 promjeni i demokratizaciji nema ni govora.
 Prezobiljna i preteška su vremena, e bi se
 predstojništvo moglo odlučiti na »opasne
 eksperimente« i jedino, što se za sad može
 i mora uraditi, je promjena granica cenzusa
 t. j. po čednom uvjerenju članova kluba
 većine osiguranja mandata i preimustva za
 židovsku plutokraciju. I dok je prvi pot-
 predsjednik izjavio, da bi bilo »pogibeljno
 staviti se na stanovište jednakosti i slobode«
 i doveo to u savez s rezultaom grad-
 skih izbora, drugi i jedini govornik kluba
 većine priznao je sasvim otvoreno, da se
 ovdje ne radi o demokraciji i drugim mo-
 dernim problemima, jer u tome bi bili
 mnogi složni s cijonistima, već je to borba
 izmedju konfesijonalnih i nacionalnih Ži-
 dova o vlast u općini. Nisu dakle nikakovi
 principijelni nazori, koji bi gospodu prije-
 čili, da uvede opće izbornu pravu, tek ih
 strah pred cijonistima zadržava, da dadu
 našoj općini savremenu izbornu reformu i
 da omoguće stvarni i programatski rad u
 njoj. Uzalud je ovdje svako raspravljanje.
 Argumentima, koje su iznijeli zastupnici
 židovskih nacionalaca, nije niko ništa mo-
 gao prigovoriti. Na njihovo stvarno razla-
 ganje nitko nije ni pokušao uzvratiti, jer
 mumije, koje su tamo sjedile, jedva su če-
 kale na znak, da se imaju dignuti za gla-
 sovanje, a iza toga im je odlatulo kao na-
 kon teško obavljelog posla. I premda je
 klub većine pozvao sve svoje ljude — mi
 smo tek u zadnjem času za sjednicu dozna-
 li i nismo mogli naše pristaše upozoriti na
 važnost ove sjednice — ipak je predlog
 predstojništva dobio tek 29 glasova, dok
 je 14 bilo protiv predloga. I tako je zav-
 šena komedija, koju nazvaše reformom iz-
 bornog reda, a izbori pokazat će, da su se
 gospoda prevarila u računu i da im nikako-
 va makinacija ne će više donijeti većinu.

**Još o antisemitskom pokretu na zgre-
 bačkom univerzitetu.** Protužidovska akcija
 na zgrebačkom univerzitetu pokrenuta je
 — kako je opće poznato — sa klerikalne
 strane, a motivi joj nipošto nijesu patrijot-
 ski, jugoslavenski, već — kao što je i jedan
 dio štampe istakao — izrazito reakcionar-
 ni. Stoga je tim više iznenadio čudan pojav,
 da se klerikalnom djaštvu, zadojenom ra-
 snom i vjerskom mržnjom, pridružio i zna-

tan dio demokratske akademske omladine. Zloglasni je naime memorandum potpisao i velik broj studenata demokrata. Da se taj čin ne može čiste savjesti dovesti u sklad s načelima, na kojima bazira demokratska stranka, uvidjela je i sama napredna omladina, pa je povodom antisemitskog pokreta sazvala naročitu sjednicu, na kojoj se imalo zauzeti stanovište prema tom pokretu. Medjutim do toga nije došlo. Na toj su se naime sjednici sukobila dva skroz protivna nazora, a demokratska omladina, koja je upravo u takvom jednom konfliktu heterogenih duša trebala da pokaže jakost i snagu jedne disciplinovane, kompaktne, napredne grupe sa širokim vidokrugom, jasnim ciljevima i jedinstvenom opće čovječanskom ideologijom, nije imala smjelosti, da muževnijim gestom istisne iz svoje sredine reakcionarstvo i da jasno afirmiše načelo, koje jedino odgovara duhu vremena i istinski demokratskom osjećanju. Mjesto otvorenog, muževnog istupa, demokratski su se studenti pribjegli komotnom oportunističkom, koji nije ni malo dostojan bezuvjetne napredne omladine, pa su zaključili, da ništa ne zaključuje. Drugim riječima: napredna demokratska omladina prepušta svojim pristajama na volju, da budu što hoće: naprednjaci ili natražnjaci.

Zaista — takav »zaključak« ne služi na čast naprednoj akademskoj omladini. A kako će se tek jadno dojmiti taj postupak onih naših sumišljenika, koji su svojevremeno s pokojnim Janušićem, s Petanjekom i drugima radili oko »Pokreta«, koji je tada bio organ t. zv. realističke omladine, prožete Masarykovim idejama!

Glavna skupština židovskog gombalačkog i sportskog društva »Makabi« u Zagrebu održala se dne 5. juna o. g. Otvorio ju je predsjednik dr. Dragutin Zwieback osvitom na zamjerno uspješnu djelatnost društva nakon pet godina zastoja uzrokovano ratom. Ističe nacionalno-uzgojnu važnost društva, a u opreci s time nerazumijevanje današnjeg predstojništva židovske općine u Zagrebu, činjenica, da društvo ima oko 500 redovnih članova i 60 utemeljitelja, najbolje dokazuje osjećanu potrebu i pravo na bivstvovanje društva.

U izvještaju sekretara dra Braun a prikazuje se razvitak društva od njegova osnutka do danas. Vježbalo je u novoj eri prosječno oko 150 članova. Gimnastičke i sportske sprave znatno su se upotpunile. Društvo je izabralo vrsna učitelja u osobi g. Heruca. Dvorana se ukazuje već znatno premalenom. Sav se rad kreće ponajprije u pravcu učestvovanja kod židovskog omladinskog sleta u Osijeku. — Osnovana se nogometna sekcija, oko koje je sebi stekao mnogo zasluga g. Nemšić, a trener joj je g. Koželuh. — Izgradnja kupališne kabine na Savi omogućit će obrazovanje plivačke sekcije. Izvještaj ističe uspješnu plesnu zabavu »Makabija«.

Blagajnik g. Hinko Stern izvješćuje, da je primatka imalo društvo svega K 98.303.68, a troškova K 68.674.98, čista društvena imovina iznosi K 64.680.78.

Izvještaji se primaju na znanje i odboru se podjeljuje jednodušno apsolutonij.

Dr. Licht predlaže protokolarnu zahvalu dojučakšnjem odboru na neumornom i požrtvovnom radu, kojim je toliko mnogo i uspješno radilo oko procvata društva, što se pljeskom uz burno odobravanje prihvaća.

Izabire se na to jednodušno ovaj odbor: predsjednik dr. Drag. Zwieback, potpredsjednik Julio König, I. tajnik dr. Oton Braun, II. tajnik Rikard Stern, blagajnik Hinko Stern, blagajnikov zamjenik Dragan Pfeiffer, vođa Slavko Deucht, oružar Adolf Stern; odbornici: Stefa Rosenberg, Artur Fürst, Hugo Schlesinger; nadzorni odbor: Oskar Weiser, ing. Zlatko Rosenberg i Drag. Steinhard; časni sud: Dr. Licht, Žiga Schulhof, S. L. Radau, Makso Borović i Rikard Herzer.

Dr. Zwieback razvija na to načela za buduću rad; najprije naglašava potrebu najstrože discipline. U sportskim sekcijama treba da odlučuju jedino sportski momenti.

Zaključuju se promjene pravila.

Izbori za židovsku općinu u Osijeku.

Prvi izbori za židovsku općinu, koji su prema sadašnjem izbornom redu apsolutnom većinom glasova donijeli potpunu pobjedu cionista, bili su po odboru trojice za rješavanje prigovora protiv izbornoga čina anulirani. Taj zaključak stvoren je i protiv zdravog razuma i protiv jasnih ustanova statuta, ali nije bio motiviran zlom vjerom. Misao vodilica one nekolicine, koji su radili već i prije prvih izbora na kompromisu, bila je sloga sviju stranaka. Tome za volju oni su počnili i tu pogriješku.

Cionisti su kod drugih izbora mogli iznijeti još sjajniju pobjedu, nego kod prvih. No uvidjajući potrebu uvedenja proporcionalnog izbornog reda, oni su — žrtvujući pri tome nažalost tako važnu konzekventnost — stupili sa asimilantima u pregovore glede sklapanja kompromisa. Asimilanti stajali su na stanovištu, da im mora pripasti mjesto zamjenika predstojnika. No kad su tijekom pregovora uvidjeli, da na ovakav kompromis cionisti ni pod koji uvjet ne će pristati, popustili su i tako je nakon četrnajstodnevih pregovora napokon došlo do kompromisa. Prema kompromisu podijeljeno je općinsko vijeće po omjeru 3:2, a isto tako i pododbori.

Na temelju toga kompromisa izbori su dne 9. maja, hvala partijskoj disciplini naših sumišljenika, koji su toga dana iznosili 90% svih birača, prošli prema sporazumu. Cionisti su time i opet dokazali, da im je stalo do pozitivnoga rada, a ne samo do igranja izbora.

Dne 30. maja sastalo se na poziv predstojnika dra Huga Spitzera novo izabrano općinsko vijeće na prvu, konstituirajuću sjednicu. Nakon što je predstojnik pozdravio novo vijeće i dao izraza veselju i zadovoljstvu nad složnim istupom obiju stranaka, te ga pozvao na savjestan i ozbiljan rad oko rješavanja svih zaostataka općine, prelazi se na dnevni red: izbor predstojništva, općinskog upravnog odbora, odbora za rješavanje prigovora protiv izbornoga čina i procejenbenog povjerenstva. Prema već ustanovljenom ključu i ovi su izbori obavljeni per acclamationem.

Na dnevnom su redu zatim tri predloga sa strane cionista. Dr. Städtler i drugovi traže bezodvlačno povišenje beriva učiteljskih sila, odnosno njihovog izjednačenje s državnim i gradskim učiteljima. Dr. Schwarz i drugovi predlažu, da bogoštovna općina votira stanoviti iznos godišnje Židovskom narodnom fondu. Budući da oba predloga spadaju u kompetenciju

upravnog odbora, upućuju se oba predloga onamo. Napokon predlažu Mirko Kraus i drugovi slijedeću rezoluciju na prihvat.

»Rezolucija primljena na sjednici bogoštovnog vijeća dne 30. maja 1920. Povodom zaključka mirovne konferencije u San Remu, prema kojemu su velesile iskupile Engleskoj zadatu riječ, da Palestina postati narodnom domajom židovskog naroda, a da se time ne će povrijediti interesi drugih naroda i konfesija u Palestini, uzgizati ili umanjiti jednakopravnost Židova i drugim zemljama, daje bogoštovno vijeće židovske bogoštovne općine Osijeku u ime osječkog židovstva od svoje svom veselju i oduševljenju nad ovim pozitivnim uspjehom cionističkoga pokreta. Kao predstavnik neznatnoga dijela židovskog naroda nalazi se međutim i ono pukaštim, da velikim vodama židovskog naroda, u prvom redu Weitzmannu i Skolovu, a zatim i svima ostalima, izrazi neumornom radu i željeznoj ustrajnosti svoju duboku zahvalnost. Ti su vodjerno slijedeći stope neumrlog Teodora Herzla, uspjeli da oživotvore i osuđuju san židovskoga naroda, da mu povrati staru njegovu otadžbinu Erec-Isra. Sve židovstvo, što poijima veličinu ovakog istorijskog časa, prožeto je radošću i ponosom, ono zadovoljstvom doživljava da kada se na židovskom narodu popravi prastara nepravda, pod kojom je sve vrijeme živio kao bezkućnik. Duboko uvjereni, da će samo slobodan židovski narod u slobodnoj svojoj otadžbini moći razviti sve one sposobnosti, čije su plodonosne ideje od pamtivijeka hranile zapadni svijet, da će živući sopstvenim svojim narodnim životom doprinijeti svoj udio vaskresenju srećnom razvitku čovječanstva, poziva bogoštovno vijeće sveukupno židovstvo da do skrajnjih granica mogućnosti potpuno mogne i podupre veliko djelo izgradnje narodne židovske domaje u Palestini«.

Ta je rezolucija prihvaćena većinom glasova.

Ne ćemo da se gubimo u posmatranje ma prigodom ovih izbora, niti hoćemo postaviti prognozu rada novoga vijeća odbora. Ostavljamo na stranu i pitanje, da li asimilanti, koji su i onako bez programskane ozbiljno saradivati. Nama je jedino stalo do oživotvorenja zadaća, koje su postavili u općini cionisti, i mi čekamo da ih oni i izvrše.

Mirko Kraus.

Jevrejska bogoštovna općina u Kumi

Kod ove bogoštovne općine imade se odmah popuniti mjesto

kantora

koji ujedno mora da vrši funkcije vjerodavatelja i šoheta. Isti mora da vlada srpsko-hrvatskim i dovoljno njemačkim jezikom. Plaća po dogovoru. Stan osiguran i besplatno. Putni će se trošak platiti samo akceptiranim. Molbenice sa svim ispravama ne šalju na adresu:

Jevrejska bogoštovna općina m 1

ZVONKO ŠORŠ
BIANKA ŠORŠ
rodjena FÜRST-WEINBERGER
vjenčani
WIEN ZAGREB

Za obnovu Erec-Jisraela.

Mojoj braći u svim zemljama galuta!

Narod duha je narod izraelski. Već pri 40 godina počeo je on kolonizovati našu zemlju, jer je napokon shvatio, da ni jedan narod ne može živjeti bez tla pod nogama. Ali se on ipak još nije posve izliječio od svoje prekomjerne duševnosti:

U toku minulih 40 godina sakupljali su njegovi zastupnici na 11 svjetskih kongresima, na konferencijama i zborovima bez broja u svim zemljama svijeta. Držali su se konačni govori i nastala je ogromna bibliografska literatura u svim jezicima. Ali zaboravilo na najglavnije: **oslobodjenje tla, otkupljenje tla, osiguranje temelja, a ne su 2 postotka palestinskog tla u našem posjedu.** »Pametni i razboriti« narod, »praktični« narod nije mogao da razumije jednostavnu istinu, koju su već naši predjci, mudri mudraci shvatili: »En onaa larkaof!« (»Na zemljištu se ne gubi!«). Za vrijeme, dok smo mi govorili i diskutirali, dosegla je cijena zemlje u Palestini svoju visinu, da smo mi — bez pretjerivanja — izgubili stotine milijuna.

Svatko bi morao uvidjeti, da su sve izjavljene i sva politička prava bez ikakve vrijednosti i bez ikakve vrijednosti, ako mi nemamo tla pod svojim nogama. Morao bi svatko imati na umu, da nas ovamo vodi samo prema ovoj zemlji te da stoga moramo biti pripravniji da žrtvujemo za tlo nego za pedale zemlje i najbolje što imamo. Zemlja otaca služe djeci kao putokazi. Naš otac Abraham je platio za prvu ahuzu za svoju zemlju svoj najbolji novac — 400 dinara i sedamdeset šekela!

Erec-Jisrael će se u idućim godinama razvijati politički, ekonomski i kulturno razvijati velikom brzi om. Taj nam razvitak jamči Velika Britanija. Od godine do godine biti će oslobađanje naše zemlje sve teže i skuplje. Pa ako ne sada, kada? Ako ne mi sami putem svoje narodne inicijative, putem **Židovskog Narodnog Fonda**, tko drugi? Do židovstva cijeloga svijeta stoji, da shvati, što traži od nas ozbiljni historijski čas. Židovski narod mora u najbližoj mjeri staviti na raspolaganje Židovskom Narodnom Fondu sredstva, koja su potrebna za otkup zemlje u najskorije vrijeme.

»Naša je baština pala u tuđinske ruke.«
»Je naša najbolja jadicovka. Nadošlo je vrijeme, kada će ta baština opet biti naša, ako zavisi o nama, samo o nama!«

M. Usiškin.

ŽIDOV!

»Samo o nama!« To je Usiškinova poruka iz Jerusalajima vaskolikom židovskom svijetu u galutu u času, kada je zaključena sarajevske konferencije mogućnost stvaranja bazelskoga programa postala historijskom činjenicom. Velika je Britanija mandatom nad Palestinom preuzela i zadaću da tamo omogući izgradnju židovske narodne domaje. Neka se ne potejenjuje remesla odluka predstavnika svih velikih sila, ali bi bila kobna obmana, kad bi se od te odluke očekivalo više, nego što ona u istinu pruža. Zaključak u Sarajevu nam otvara široko polje rada i neomogućene mogućnosti, on daje našem kolonizatorskom pothvatu političku bazu i javno-pravne garancije. Time su pale sve vanjske

zapreke i nasipi, koji su nam zatvarali put u Erec Jisrael, i — što je još važnije — oduzet nam je izgovor, da mi ne možemo u Palestini praktički afirmisati svoju tisućljetnu čežnju za Cijonom. Velika Britanija će omogućiti izgradnju židovske narodne domaje, ali sav rad oko podizanja te domaje ima da obavi sam narod židovski. Jer ni jedna vanjska sila, **nikakav politički akt nam ne može dati židovsku narodnu domaju, ako mi sami — svojim radom i žrtvama, svojim trudom i marom — ne osvojimo sve pozicije u Erec Jisraelu.**

Židovi!

Sada, kada je cionizam, koji teži za osnutkom židovske narodne domaje u Palestini, osvojio sav prosvijećeni svijet, mora on da osvoji i svakog pojedinog Židova. Židovska Palestina ne će samo biti spas i utočište za stotine tisuća proganjanih Židova, nego će ujedno biti moralno spasenje i kulturno jačanje svega Židovstva uopšte, jer će svaki pojedini Židov i u najudaljenijem kutu galuta osjećati blagodat utjecaj židovskog ognjišta u Erec Jisraelu. Stoga je posve prirodno, da su se sada svugdje, a naročito u Americi i Engleskoj beziznimno svi židovski, pa i cionistički krugovi kao i oni, koji su do nedavna pobijali cionizam spontano pridružili tom u historiji besprimjernom pothvatu židovskoga naroda, stavljajući u njegovu službu pored svoje moralne potpore i obilna materijalna sredstva. No nije potrebno, da ukazujemo na ogromne novčane doprinose američkog i engleskog Židovstva za Obnovni Fond (Restauraton Fonds). Danas možemo radošću konstatovati, da i kod nas — naročito u Zagrebu — probija spoznaja, da je prošlo vrijeme sitnih milodara, te da je sada nadošao čas, kada mora svaki Židov — makar i ne bjo on cionista — prema svojim imovinskim prilikama dati što obilniji doprinos za velebno djelo obnove Erec Jisraela. Iskazani su dosada doprinosi u visini od 20.000, 10.000 i 5000 kruna, koji su sabrani u Zagrebu, a mi očekujemo, da će se i sva ostala mjesta ugledati u uzoran primjer zagrebačkih Židova. Ne smije biti ni jednog Židova, koji ne će doprinijeti svoj obol za Obnovni Fond, a nijedan doprinos ne smije u ovom historijskom času biti manji, nego što bi odgovaralo imovinskom stanju darivaoca.

Iskaz darova

za obnovni fond.

Osijek po 5000.— Josip Zimmermann, Julio Herzl, Vilim Hahn, Emil Kraus, po 3000.— N. N. po 2500.— Josip Kraus, po 2400.— O. W. po 2000 J. S. Adolf Kraus st., Sigfrid Poor, po 1400.— Karl Glesinger, po 1200.— David Tauber, Josip Görög, po 1020.— D. J., po 1000.— Karl Spitzer, Narodno trgovačko d. d., Josip Goldstein. Lang i Svečenski, Bela Buchwald, Hugo Boskovitz, Milan Rajčić, Bela Springer, Josip Mozes, Makso Buchler, Oskar Lustig, W. Breuer, Lavoslav Adler, Kaiser i Sterk, Edo Rosenwasser, Dragutin Büchler, Albert Grossmann, Adolfa Goldsteina naslj. po 800.— Eugen Löbl, Dr. Josip Horn, Adolf Adler, po 500.— Herman Ehrendiener, Lavoslav Singer, Schwarz, Wamosher, Šandor Sorger, Hugo Kolar, Tibor Scheiber, Josip Ehrendiener, Emil Turnovski, Teodor Schillinger, Hinko Wollner, po 400.— Josip Kras, M. H., dr. Edmund Fischer, Ljudevit Ritscher, August Fischer, Simon Frisch, Jakob Schillinger, Adolf i Julijo Mahler, dr. Herman Weissmann,

*) Uplate prima: Uprava Žid. Nar. Fonda u Zagrebu (Ilica 31), Banka za trgovinu, obrt i industriju u Zagrebu, Brodska eskomptna banka u Zagrebu i sve mjesne cionističke organizacije ili povjerenici Žid. Nar. Fonda.

Armin Klein, Dragutin Kolar, Filip Stein, Bela Fischer, Makso Njemirovski, N. N., Oskar Zimmermann, dr. Maksim Klein, dr. Geza Fein, Emil Eichhorn, Hermina Horvat, Vilim Singer, Josip Weingruber, po 300.— Leopold Platzner, Sam. i Oskar Rottmann, Josip Eisner, Dragutin Scheiber, dr. D. F., N. N. Herman Pollan, Vlatko Steiner. D. B., G. S., dr. Izo Kovač, po 250 Josip Baneth, Miklos Kümmelberg, po 200.— Adolf Zlatarić, Žiga Svečenski, Jakov Schwarz, Markus Berger, Anton Fischer, Vjekoslav Weiss, Ilona Kelö, Jakša Zimmermann, Leopold Tauber, Ljudevit Hofmann, Rudolf Ehrenfreund, Ignjo Horn, Hugo Herrnhut, dr. Ernst Fischer, Mavro Kümmelberg, Samuel Kabiljo, dr. Julijo Kaiser, Mihael Reichenfeld, Leo Engel, Adolf Engel, Gustav Hauslinger, Adolf Fischer, Jakob Gomboš, Jakob Salamon, po 160.— Šarlota Frankl, po 150.— Ignjo Bauer, Izo Flugler, po 120.— Eugen Löbl, N. N. po 100.— Berthold Ebenspanger, Mirko Lederer, dr. Makso Kaiser, Aleks Halasz, ing. Reich, Rikard Kraus, dr. Hinko Plachte, Friderike Bauer, Armin Bruckner, Milica Leitner, Hugo Schwarz, Milan Eisenstädter, Paula Engel, M. Schön, dr. Srećko Milić, dr. Albert Städter, Roza Fischer, Makso Schwarz, Marko Zuckerberg, dr. Simon Ungar, Bela Frank, Simon Stein, Salamon Fuchs, Bela Friedmann, Bela Baneth, Adolf Krakauer, po 80.— Ema Frankl, Eugen Reich, po 60.— Josip Jakob Spitzer, Filip Lipa, po 50.— Filip Lang, Marko Köhn, Adela Müller, Desider Fischer, Josip Melamet, Aleks Sternberg, Antonija Grünhut, Vjekoslav Baran, Bela Grün, Vilim Steinitz, Jakob Bruck, po 40.— dr. Leo Margulies, Josias Heisler, Jakob Fuchs, Eduard Zentner, Herma Roth, Natan Schwarz, Elza Hankin, Beno Kohn, Regina Ohrenstein, po 31.— dr. E. Fischer, po 20.— Pavao Kaiser, Josip Bruck, Neubauer, N. N., Josip Taussig, Richtmann, Z. Abrahamsohn, Frida Kohn, Egon Löwy, Julijo Kaufer, Žiga Rubinstein, S. Kraus, Vilma Kohn, po 10.— Helena Selinger, Etel Jakob, Samuel, Šorš, Simon Lebkovic, Josip Goldstein, Mavro Montag, Dr. Leo Schwarz, Dr. Pavao i Edmund Fischer,

- 86.499.— prije iskazano K 35.500.— ukupno K 121.999.—
- Sanskimost po 100.— David Kabiljo, Jakob Albahary, Kaim Hasson, Eliezer Z. Levi, po 50.— Blanka Hasson, Braco Hasson, Izak Hasson, David Albahari, po 80.— Izak i Avram Atijas, po 30 Benjamin Reich, po 20.— Komonik, po 10.— Leon Levi, 740.—
- Kamenagorica: Matilda i Julijo Jungwirth 1000.—
- Zagreb: Dr. B. Löwinger 5000.— Pika 5000.— N. N. 2000.— Edo Gelb i Josip Rotstein 1000.—, dr. M. P. 1000.—, dr. Hugo Kon 500.—, Ig. Justitz 400.—, Viktor Hertman 200.— 15.100.— prije iskazano K 257.342.50 ukupno K 272.442.50

OTON STERK
MIRJAM STERK rođ. NOVAK
vjenčani 48
ZAGREB, u lipnju 1920.

FRIDA POLLAK
VIKTOR PODVINEC
zaručeni 50
VINKOVCI ZAGREB

Dr. jur. **RUDOLF POLLAK,**
ESTI POLAK, rođ. VALL
vjenčani 51
U ZAGREBU, 15. lipnja 1920.
Umjesto svake ine objave.

LOTIKA KOLMANN
HINKO WEILLER
KOPRIVNICA PISAROVINA
zaručeni 52

ANTON ROSENFELD
 MARIŠKA ROSENFELD rođj. REISS
 vjenčani u lipnju 1920.
 SUBOTICA 53 NOVI SAD

PATJEČAJ.

Na izrael. nižoj pučkoj školi u Zemunu ima se početkom školske godine 1920./21. popuniti mjesto učitelja (učiteljice) izrael. vjeroispovijesti plaćom prema zakonu od 30. jula 1919.

Samo starije iskusnije učiteljske sile neka podnesu svoje molbenice najkasnije do 1. kolovoza 1920. predstojništvu izrael. bogoštovne općine u Zemunu.

Predsjednik
 Dr. L. Brande's

NA VELIKO NA VELIKO

KOLONIJALNE ROBE

NUDJA UZ JEFTINE
 CIJENE TVRTKA

I. DRAGONER,
 ZAGREB, Zrinjevac 15. (dvor.)

TRGOVINA PORUČSTVA
JULIO SINGER
 ZAGREB, ILICA 52.

TELEFON 19-26.

Nova Knjižara Hinko Spiegel

ZAGREB, Petrinjska ulica 22.

NOVO IZAŠLE KNJIGE:

Andal:	Ahasver	K 40-
Bernfeld:	Das jüdische Volk und sein Jugend	K 40-
Blumenfeld:	Polnische Judeng. schichten	K 16-
Cohen:	Deutschum und Judentum	K 8-
Eliot:	Daniel Deronda. Gesch. Ausgb.	K 70-
Friedmann:	Das Leben Theodor Herres	K 40-
Traner:	Organismus des Judentums	K 40-
Frei:	Bilder vom jüdische Elend in Wien	K 50-
Sved Hedin:	Jerusalem	K 10-
Meisl:	Juden im Zartum Polen	K 10-

Veliki izbor raznovrsnih knjiga hrvatske, srpske, slovenske i njemačke književnosti.

Veliko skladište moderne i stare jevrejske književnosti u izvoru i prijevodima

Sva djela Herzla, Nordaua, Zangwilla, Bubera, Šaloma Aš, Leib Jichok Pereca, Šolem Alehema i svih drugih jevrejskih pisaca.

Udžbenici jevrejskog jezika, cionistička literatura, jevrejski molitvenici i ritualia.

Židovske razglednice napose slike i crteži Liliena, — Pisalice i risači materijal i sve školske potrebštine.

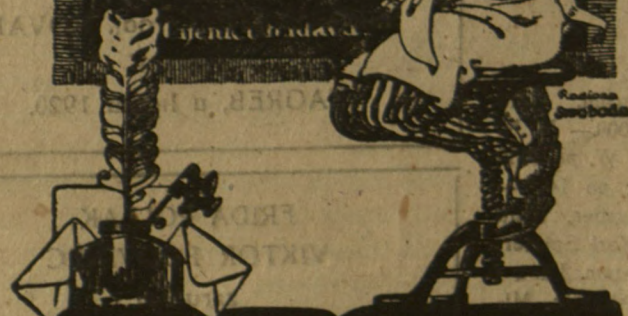
Glavno zastupstvo za cijelu Jugoslaviju tjednika:

„Selbstwehr“
 Predplata godišnje čeh. K 40- polugodišnje čeh. K 92-
 „Judische-Zeitung“
 Predplata godišnje jug. K 50- četvrtgod. jug. K 13-

Prima za pretplatu „Wiener-Morgenzeitung“
 Godišnja pretplata jug. dinara 72- polugodišnje jug. dinara 36-

Umjetničko nakladni zavod

Vlastita konfekcija
 papira i
 tvornica
 listovnih omota

**Veletrgovina papira,
 pisaceg pribora i
 razglednica**

Zagreb, Merkur Ilica 31

Brzojavi: Papmerkur. Telefon 17-95

**Banka za trgovinu
 obrt i industriju**

dioničarsko društvo
 Jelačićev trg 4. - ZAGREB - Jelačićev trg 4.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuva K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

**PROVADJA BURZOVNE NALOGE.
 FINANSIRA**

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predujmove na vrijednosne papire kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke proti gubitku na tečaju.